

Děti a mládež v náhradní péči

Poznej svá práva!

BUDUJEME EVROPU PRO DĚTI A S DĚTMI

SOS CHILDREN'S
VILLAGES
INTERNATIONAL

COUNCIL
OF EUROPE
CONSEIL
DE L'EUROPE

Děti a mládež v náhradní péči

Poznej svá práva!

Budujeme Evropu pro děti a s dětmi

www.coe.int/children

Rada Evropy

Překlad brožury podpořilo Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky.

Grafický návrh: The Big Family

Ilustrace: Melinda Julienne / © Rada Evropy

© Rada Evropy, srpen 2010

Rada Evropy

F-67075 Strasbourg Cedex

Obsah

	Úvod 5
	1. Fáze rozhodování <i>Využij svá práva k rozhodnutí o výběru co nejlepší péče</i> 13
	2. Fáze poskytování péče <i>Tvůj život v náhradní péči</i> 19
	3. Odchod z péče <i>Co bude dál?</i> 27
	4. Řekni svůj názor! <i>Využij svá práva, když se rozhoduješ</i> 31
	Glosář <i>Co znamená, když se řekne...?</i> 35
	Zjisti si více informací a angažuj se! 39

Úvod

O čem je tato brožura?

Tři mladí lidé vám budou vyprávět příběhy-své vlastní i příběhy jiných dětí a mladých lidí, kteří vyrostli v náhradní péči. Pomůže Vám to lépe porozumět tomu, jak **náhradní péče** funguje, jaká jsou vaše práva (jako mladého člověka v náhradní péči) a zda jsou tato práva dodržována. Uvedeme i několik konkrétních příkladů problémů, které mohou během procesu umístování do náhradní péče vzniknout. Měly by Vám pomoci při rozhodování a měly by zlepšit domlouvání se s pečovateli a sociálními pracovníky a pracovníci. Když budete znát svoje práva a to, co tato práva znamenají ve vašem každodenním životě, budete se moci vyjádřit a převzít aktivní roli v péči, ve které se právě nacházíte.¹

Náhradní péče – co to vlastně znamená?

Všechny děti potřebují vyrůstat v péči dospělých.² V Evropě je mnoho **dětí a mladých** lidí, kteří nemůžou žít se svými rodiči. Někdy je to kvůli tomu, že původní rodina dítěte má takové potíže, že nemůže zajistit řádnou rodičovskou péči, někdy je to proto, že rodiče dětí zemřeli. Pokud rodiče nemůžou zajistit potřebnou péči, můžou být jejich děti umístěny (mimo původní rodinu) a odpovědnost za péči o ně převzou jiní dospělí. Tomu se říká „náhradní péče“.

Existují různé podoby náhradní péče. Děti a mladé lidi lze umístit u jejich příbuzných, v malých nebo velkých skupinových domovech, v malých rodinných jednotkách nebo v pěstounských rodinách. Všechna tato řešení představují náhradu rodičovské péče. Proto se jim říká „náhradní péče“.

Glosář s. 35: co to vlastně znamená?

¹ Poznámky pod čarou v této brožuře odkazují na vybrané články Úmluvy o právech dítěte Organizace spojených národů a neformálně je vysvětlují.

² **Článek 9** (Úmluvy o právech dítěte) hovoří o vašem právu žít se svými rodiči, pokud to na vás nebude mít špatný vliv.

Petr, Martin a Radka jsou z různých evropských zemí a žijí v náhradní péči. Jednoho dne se setkali na mezinárodní akci, která spojuje mladé lidi z celé Evropy, kteří mají zkušenosti s náhradní péčí.

Náhradní péče může trvat několik dnů či týdnů nebo může trvat i několik let, než je dítě zletilé, dokončí vzdělání nebo než se zlepší situace v rodině. Když jsou děti osvojeny, stanou se syny nebo dcerami svých adoptivních rodičů. Nejedná se proto o náhradní péči.

V minulosti byly děti, které potřebovaly náhradní péči, často umístěny ve velkých institucích, kde žilo společně až 300 dětí, někdy v hrozných podmínkách. Takovou péči už ale nepovažujeme za péči, která naplňuje potřeby dětí, a země v Evropě začaly tyto velké instituce uzavírat. nyní mají přednost jiné druhy náhradní péče, kde žijí malé skupinky dětí v rodinném prostředí a pokud je to v jejich nejlepším zájmu, žijí tam i se svými sourozenci.

Děti a mladí lidé, kteří žijí v náhradní péči, mají stejná práva jako děti, které žijí se svou původní rodinou. Státy a organizace musí zajistit dodržování a ochranu těchto práv.³

Ale jaká jsou to vlastně práva? A jak ovlivňují každodenní život dětí?

3 Článek 2 (Úmluva o právech dítěte) uvádí, že státy jsou povinné zajistit, aby všechna vaše práva byla dodržována.

Úmluva o právech dítěte Organizace spojených národů

Všechny děti a mladí lidé do 18 let na celém světě mají práva, která chrání Organizace spojených národů (OSN). Tato práva najdete v dokumentu nazvaném Úmluva o právech dítěte Organizace spojených národů (dále jen Úmluva o právech dítěte). Je to mezinárodní úmluva (dohoda) zemí

z roku 1989. Schválily ji všechny země v Evropě a většina zemí světa. Znamená to, že tyto země slíbily, že budou prosazovat a dodržovat každé jednotlivé právo uvedené v této dohodě.

Článek 20

Jestliže děti nemohou žít se svými rodiči, mají právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou jejich státem.

Pokyny OSN

Existuje dokument nazvaný „Pokyny pro náhradní péči o děti“. Tyto pokyny popisují práva dětí a mladých lidí v náhradní péči. Říkají také státům, co by měly udělat, aby zabránily oddělování dětí od jejich původních rodin. Pokyny vypracovaly vlády, organizace a děti a mladí lidé sami. Na rozdíl od Úmluvy OSN o právech dítěte nejsou pokyny „právně závazné“, což znamená, že nejsou právním předpisem. Když je ale Valné shromáždění OSN přijme, pomůžou a poradí státům při zlepšování náhradní péče o všechny děti a mladé lidi.

Doporučení Rady Evropy ohledně práv dětí, kteří žijí v ústavní péči

V tomto doporučení vyzývá Rada Evropy evropské státy, aby zajistily nabídku kvalitní péče o děti, které potřebují ústavní péči. Doporučení také vymezuje řadu zvláštních práv dětí, které žijí v ústavní péči, a norem, které upřesňují, jak by se tato práva měla dodržovat.

Organizace SOS Children's Villages (SOS dětské vesničky) spolu s International Foster Care Organisation (IFCO, Mezinárodní organizace pěstounské péče) a International Federation of the Educational Communities (FICE, Federace dětských domovů) vypracovaly standardy, které mají pomoci organizacím a lidem, kteří se starají o děti v péči mimo domov. K tomuto projektu přispěly zkušenosti dětí a mladých lidí ze 32 zemí; bylo zajištěno, že standardy budou smysluplné pro pečovatele i mladé lidi. V červnu 2007 představili mladí lidé tyto standardy (www.quality4children.info) Evropskému parlamentu a požádali, aby je státy používaly ke zlepšování náhradní péče.

Poslechněte si naše příběhy a příběhy našich kamarádů! Zjistíte spoustu věcí o svých právech a o náhradní péči!

At' žijete kdekoli a jste kdokoli, všichni máte stejná práva. Měli byste získat veškerou podporu, kterou k plnému uplatnění těchto práv potřebujete.

Na co se zeptat

Musíte vědět, jak se spojit se svým sociálním pracovníkem!

Během rozhodování budete mít pravděpodobně spoustu otázek a budete se muset setkávat s novými lidmi. Je důležité vědět, koho máte kontaktovat a jak ho máte kontaktovat, až budete mít dotazy.

Jméno vašeho sociálního pracovníka:

.....

Telefonní číslo vašeho sociálního pracovníka:

.....

Sedněte si se svým sociálním pracovníkem a proberte tyto věci:

▴ Jak často můžete během (procesu) rozhodování očekávat, že vás bude váš sociální pracovník kontaktovat?

.....

▴ Kolik času s vámi individuálně stráví?

.....

▴ Jak brzy můžete očekávat, že bude reagovat na vaše telefonáty?

.....

▴ Na koho se obrátíte, když se nebudete moct spojit se svým sociálním pracovníkem, a budete si nutně potřebovat o něčem promluvit?

.....

Jméno náhradní kontaktní osoby:

.....

▴ Telefonní číslo:

.....

Jak se jmenuje nadřízený vašeho sociálního pracovníka – pro případ že byste se svým sociálním pracovníkem měli problémy?

.....

▴ Jméno:

.....

▴ Telefonní číslo:

.....

Společně zjistíme, co je pro Petra nejlepší.

1.

Období rozhodování

Jak využít svá práva a co nejlépe rozhodnout o péči

Rodina je nejlepším prostředím, kde můžou děti a mladí lidé vyrůstat.⁴ Státy by měly udělat všechno, co můžou, aby vám umožnily vyrůstat s vaší rodinou. To znamená i pomoci vašim rodičům, prarodičům, tetám, strýcům a starším sourozencům, aby byli dobrými pečovateli. Někdy ale můžete být od rodiny odděleni pro své vlastní dobro. V takovém případě můžete být na krátkou, nebo dlouhou dobu umístěni do náhradní péče. Tato kapitola popisuje práva, která máte v době, než se rozhodne o vaší péči, během tzv. „fáze rozhodování“.

Když vaše rodina potřebuje pomoc

Pokud má vaše rodina tolik problémů, že se o vás nemůže řádně starat, máte vy i vaše rodina právo požádat sociální služby o pomoc a tuto pomoc získat. Všechna rozhodnutí přijatá od té doby by měla odpovídat na otázku: „Jaké je nejlepší možné řešení pro váš prospěch a osobní rozvoj?“

4 Článek 9 (Úmluvy o právech dítěte) hovoří o vašem právu žít se svým rodičem/svámi rodiči, pokud to na vás nebude mít špatný vliv.

Kdo a jak rozhoduje o tom, jestli potřebujete náhradní péči?

Prvním úkolem místních orgánů je pomoci vaší rodině překonat její obtíže a zabránit odloučení.⁵ Ale pokud už nemáte péči kterou potřebujete, a není pro vás bezpečně vyrůstat a vyvíjet se ve vlastní rodině, je třeba rozhodnout, jestli potřebujete náhradní péči. Rozhodnutí o umístění dítěte do péče není jednoduché a všichni zúčastnění by měli spolupracovat a pozorně poslouchat různé názory. Vaše přání a potřeby jsou nejdůležitější prioritou.

5 Článek 18 (Úmluvy o právech dítěte) říká, že máte právo být vychováni svými rodiči a že vaši rodiče by při péči o vás měli získat vhodnou podporu. **Článek 26** Úmluvy popisuje vaše právo získat pomoc od státu, jestliže jste chudí nebo jste v obtížné situaci.

Jak může náhradní péče splňovat vaše potřeby a přání?

Vaše životní situace a potřeby jsou jedinečné (a nejde je vždy uspokojit tak jednoduše, jako u Patrika). Je třeba brát ohled na vaši osobnost, abyste mohli dosáhnout svého maximálního potenciálu (co nejlepších výsledků). Například místo náhradní péče by mělo být co nejbližší vašemu předchozímu bydlení, abyste mohli chodit do stejné školy a udržet si své přátele. Měl by se brát ohled i na váš náboženský a kulturní původ.⁶

U dětí a mladých lidí se zvláštními potřebami (zdravotní postižení, psychologické obtíže, problémy s chováním nebo zdravotní potíže) je nutné brát ohled na jejich nejlepší zájem.

6 Článek 14 (Úmluvy o právech dítěte) popisuje vaše právo myslet si cokoli a mít jakoukoli víru a praktikovat své náboženství, pokud tím neomezujete práva jiných lidí. **Článek 30** Úmluvy říká, že máte právo na svou vlastní kulturu, jazyk a náboženství.

O dva roky později, v SOS dětské vesničce

Můžete ovlivnit možnosti svoji péče?

Ano! Všechny děti a mladí lidé mají právo účastnit se rozhodování, které je ovlivňuje.⁷

Když se rozhoduje o tom, jak se bude řešit péče o vás, musí se brát ohled na váš názor. Máte právo získat informace o svých právech a možnostech.⁸ Informace, které získáte, by pro vás měly být srozumitelné a pokud nejsou, měl by vám je někdo vysvětlit.

Můžete být umístěni do náhradní péče se svými biologickými bratry a sestrami?

Když vzniknou v rodině problémy, trpí tím všechny děti. Musí se najít řešení pro každé z nich, ne jako pro jednotlivce, ale jako pro bratry a sestry. Jestliže jste v náhradní péči, měli byste vy a vaši sourozenci zůstat spolu, pokud je to pro vás dobré.

7 článek 12 (Úmluva o právech dítěte) říká, že každé dítě má právo vyjádřit svůj názor, když dospělý dělá rozhodnutí, které ovlivní jeho další život, a že tento názor má být respektován.

8 článek 17 (Úmluva o právech dítěte) popisuje práva dětí na získání informací, které se týkají jeho zdraví a vývoje. **Článek 42** Úmluvy říká, že vlády zajistí, že jsou děti o svých právech informovány. Dospělí by také měli znát dětská práva a měli by dětem pomáhat, aby se o nich co nejlépe dozvěděly.

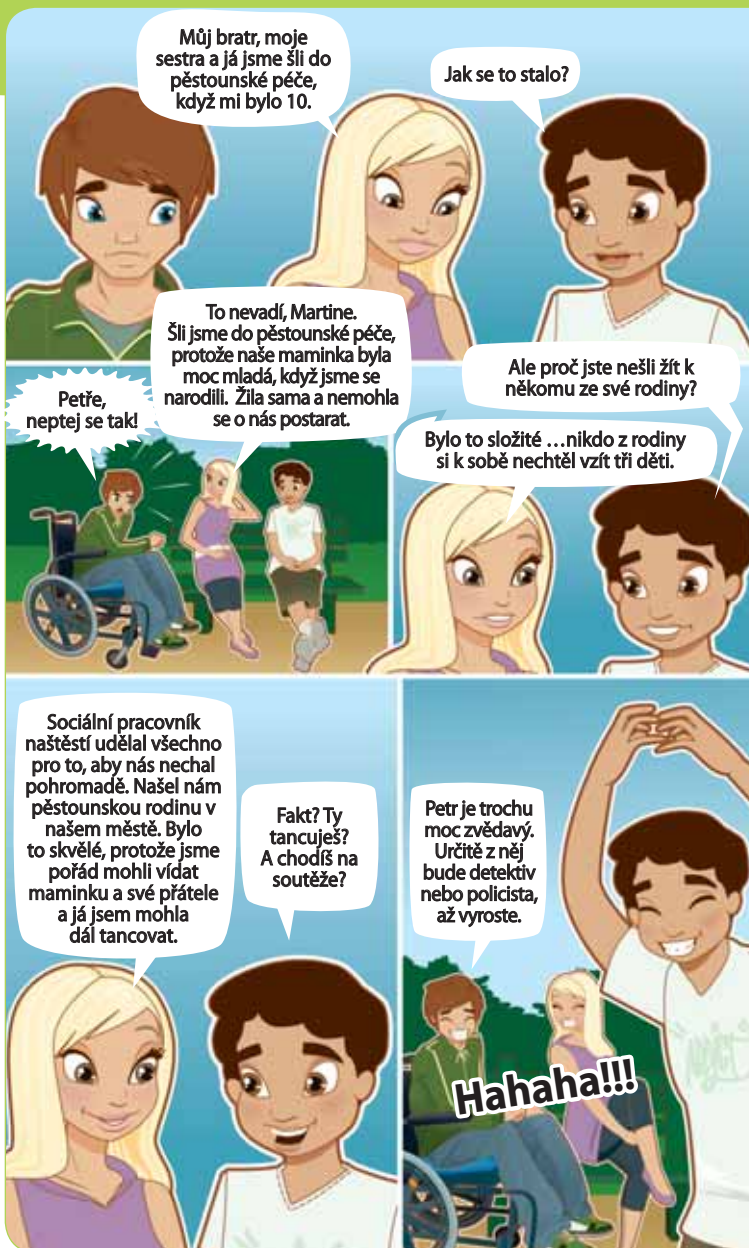
Při rozhodování, jestli by měli být bratři a sestry umístěni společně, je nutné odpovědět na tyto otázky:

- Co je nejlepší pro každého ze sourozenců?
- Jaký je názor každého z těchto dětí nebo mladých lidí?

Pokud nebudete umístěni se svými sourozenci, měli byste mít vždy možnost udržovat s nimi osobní vztahy, když to pro vás není škodlivé.

Stěhujete se do náhradní péče. Co se stane teď?

Po dohodě o tom, jaká bude náhradní péče, začíná přechodný proces, který se musí dobře připravit. Vaši budoucí pečovatelé a váš sociální pracovník by vám měli poskytnout veškerou potřebnou podporu. Měli by vám předem vysvětlit každý krok tohoto procesu. Kdykoli to je možné, měla by být zapojena vaše původní rodina.

Příprava na schůzku

Jak se na schůzku připravit

Během schůzek byste měli říct svoje potřeby, přání a nápady a měli byste být připraveni ptát se na věci ohledně péče, které vám nejsou jasné. Nejlepším způsobem, jak se připravit, je věnovat tomu trochu času a sepsat svoje cíle a pak přemýšlet o tom, co by vám mohlo nejvíc pomoci dosáhnout těchto cílů. Použijte níže uvedené otázky a prázdná místa k dalším poznámkám při schůzce se svým sociálním pracovníkem nebo týmem, který péči plánuje.

Jaké jsou vaše osobní cíle pro tento rok?

(Mezi vaše cíle patří změny, které si přejete, to, co se chcete naučit nebo čeho chcete dosáhnout atd.)

.....
.....

Jaké věci nebo činnosti máte, nebo nemáte rádi?

.....
.....

Jak si myslíte, že by měl vypadat váš individuální (osobní) plán péče, aby splnil vaše potřeby?

.....
.....

Zeptejte se svého pečovatele nebo sociálního pracovníka, kdy se budou konat příští dvě schůzky a kdo se jich zúčastní.

.....
.....

Existuje plán vašeho rozvoje během náhradní péče?

Je nutné, aby každé dítě a mladý člověk, kteří jsou v péči, měli svůj osobní, individuální plán péče, takový „jízdní řád“, podle čeho se budete řídit. Váš plán péče s vámi musí připravit a pravidelně prověřovat tým sociálních pracovníků a psychologů, vaši **pečovatelé** a vaše původní rodina.⁹ Plán obsahuje celou dobu péče: od rozhodnutí o náhradní péči až po okamžik, kdy jste připraveni péči opustit. Plán může zahrnovat i dobu po opuštění péče. Tento plán říká, co budete potřebovat, jak zajistit naplnění vašich potřeb a kdo je za to zodpovědný. Plán odráží všechny změny vaší situace a situace vaší rodiny. Schůzky k přezkoumání vašeho individuálního plánu péče by měly být asi dvakrát za rok.

9 Článek 25 (Úmluvy o právech dítěte) říká, že pokud jste v náhradní péči, máte právo na pravidelné přezkoumání podmínek této péče, aby se zjistilo, zda je toto řešení pro vás stále nejvhodnější.

Bez ohledu na to, jestli jste v péči na krátkou, nebo na dlouhou dobu, je důležité, abyste se cítili v bezpečí a abyste měli pocit, že si vás ostatní váží. Tato kapitola popisuje vaše práva během pobytu v péči.

Co byste měli vědět o svých pečovateli?

Vaši pečovatelé – pěstouni, pečovatelé v rodině, v SOS dětské vesničce nebo pečovatelé v zařízení ústavní péče – jsou pro vás velice důležití. Váš vztah s nimi by měl být stabilní a měl by být založen na vzájemném porozumění a respektu. Měli by se vám individuálně věnovat a pomoci vám rozvíjet vaše možnosti na maximum. Pečovatelé by měli být pečlivě vybráni a školeni tak, aby zajistili správnou péči. K tomu, aby mohli svou práci dělat, potřebují dobré pracovní podmínky a organizace, které zajišťují péči, by jim měly při plnění jejich povinností pomoci.

Jak by měla vypadat vaše náhradní péče?

Během svého pobytu v péči máte právo na dobré životní podmínky. Vaši pečovatelé zajistí, abyste měli pohodlí, bezpečí, zdravé životní podmínky a vzdělávání a abyste se začlenili do života komunity (společnosti).¹⁰ Pokud v péči nenaplnují vaše potřeby, sociální pracovníci jsou zodpovědní za nalezení řešení.

Jaká jsou práva dětí se zvláštními potřebami?

Když máte zdravotní postižení máte nárok na stejnou kvalitní zdravotní péči jako ostatní děti a mladí lidé.¹¹ Měli byste dostat takovou péči, kterou potřebujete k zachování dobrého zdraví. Měli byste dostat léčbu, kterou potřebujete k zachování dobrého zdraví. Váš pečovatel musí zjistit, jestli je pro vás vaše bydliště snadno přístupné. Pečovatelé by měli podporovat a povzbuzovat váš rozvoj podle vašich individuálních možností a měli by vám pomoci najít místo v komunitě. Když nejste umístěni se svými sourozenci, měli by vám vždy dovolit udržovat s nimi osobní vztahy, pokud by to pro vás nebylo škodlivé.

10 Článek 14 (Úmluvy o právech dítěte) popisuje vaše právo na nejlepší možnou zdravotní péči, nezávadnou pitnou vodu, výživnou stravu, čisté a bezpečné prostředí a informace, které vám pomohou zachovat si dobrý zdravotní stav. Kromě toho **článek 27** Úmluvy říká, že máte právo na potraviny, šatstvo a bezpečné místo k bydlení, abyste si mohli zachovat fyzické a duševní zdraví.

11 Článek 23 (Úmluvy o právech dítěte) říká, že pokud máte jakékoli zdravotní postižení, máte právo na zvláštní péči a podporu, abyste mohli žít plnohodnotný a nezávislý život.

Jaká jsou práva na vzdělání během péče?

Během svého pobytu v náhradní péči máte stejné právo na vzdělání jako děti a mladí lidé, kteří žijí se svými původními rodinami.¹² Pokud jste při převedení do náhradní péče již chodili do školy, měli byste mít možnost zůstat ve stejné škole, pokud je to možné a pokud si to přejete.

Když školu dokončíte, měl by vám váš pečovatel a organizace, která zajišťuje péči, pomoci pokračovat ve vzdělávání podle vašich schopností a zájmů. Měli byste mít přístup k odborné přípravě, studiu na vysoké škole nebo k jakémukoli druhu vzdělávání, které vám umožní najít si zaměstnání a využít své schopnosti.

¹² Článek 28 (Úmluvy o právech dítěte) popisuje vaše právo na kvalitní vzdělávání. Základní vzdělávání by mělo být bezplatné a následně byste měli být podněcováni k dosažení nejvyššího možného stupně vzdělání.

A co vaše škola?¹³

Informujte své pečovatele a sociálního pracovníka o svých výsledcích a možných problémech ve škole. K uspořádání myšlenek využijte tento příklad:

Chodím do ..... školy
a jsem v ..... ročníku.

Zaškrtněte, co platí pro vaši situaci
(můžete zaškrtnout i víc možností):

- Ve škole mám dobré výsledky
- Potřebuji trochu pomoci s doučováním
- Potřebuji trochu pomoci s doučováním některých předmětů (napište kterých):
.....
.....
.....

- Škola je pro mě moc těžká.
- Až budu v náhradní péči, chci zůstat ve stejné škole.
- Raději bych přestoupil(-a) do jiné školy
- Je mi jedno, do jaké školy budu chodit.
- Nejdůležitější věc ve škole pro mě je:
.....
.....
.....

Změní se váš život během péče úplně?

Při pobytu v péči je velmi důležitá souvislost a stabilita. Především vaši pečovatelé by se měli měnit co nejméně. A pokud musíte přejít do jiného umístění v náhradní péči, měl by se váš život změnit co nejméně. Měli byste mít možnost zachovat si dobré vztahy s lidmi ve svém okolí: se svou školou, přáteli, bývalými sousedy, příbuznými atd.

¹³ © FosterClub – národní síť pro mládež v pěstounské péči (USA) 2008. Více informací viz www.fosterclub.org.

Ukažte lidi, kteří jsou pro vás důležití!

Nakreslete svou osobní ekomapu!¹⁴

Pomocí tzv. „ekomapy“ nakreslete mapu lidí, kteří jsou pro vás ve vašem okolí důležití. Ekomapa ukazuje síť lidí okolo vás. Jsou v ní členové rodiny, přátelé, učitelé a odborníci.

Funguje to takhle.

Napište jméno každé osoby, která je součástí vaší sítě uvnitř kruhu. Jména lidí, kteří jsou pro vás důležití, by měla být v jednom z velkých kruhů nejbližě vašemu jménu. Ti, kdo mají ve vašem životě menší úlohu, by měli být v menším kruhu, dále od vašeho jména.

Propojte okruhy čarami podle příkladu níže:

Kromě toho můžete sestavit seznam lidí, se kterými chcete zůstat v kontaktu, a ukázat jejich vztah k vám a jejich úlohu ve vašem životě. Tento seznam může zahrnovat příbuzné, přátele, sousedy, učitele nebo kohokoli jiného, na koho se můžete obrátit, když máte problém. Tento seznam je něco, co můžete ukázat svému pečovateli a týmu, který plánuje péči, aby vám mohl pomoci zůstat v kontaktu s lidmi, kteří jsou pro vás důležití

Příklad:

Jméno – vztah	Důležitá úloha ve
Linda – moje teta	Vyslechne mě, když

¹⁴ Adaptováno podle Ann Hartman – Change link. Gingrich, W. J. (2008). Ekomapa (šablona). Case Western University: Cleveland, OH, USA.
Online na adrese: <http://www.gingrich.net/courses/SSWM517/ecomap.pdf>

Řekněte svému pečovateli a sociálnímu pracovníkovi, jaký máte pocit ze setkávání se svými rodiči!¹⁵

1. Chtěl(-a) bych navštěvovat své(-ho) rodiče (zaškrtněte všechny vhodné odpovědi):

- často
  - někdy
  - nikdy
  - co nejdřív
  - až budou věci v pořádku
  - až se budou/bude mít lépe
  - jen v přítomnosti dalšího dospělého
  - jen jednoho rodiče (uvedte kterého)
- .....
- .....

2. Až budete plánovat návštěvu mého rodiče/mých rodičů, měli byste vědět, že se u nás doma stalo toto:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ztratíte během péče kontakt se svojí původní rodinou?

Měli byste mít možnost udržet si vztahy se svojí původní rodinou včetně sourozenců, rodičů a členů širší rodiny (prarodiče, tety, bratřenci, sestřenice atd.), pokud pro vás tyto vztahy nejsou škodlivé. Sociální služby péče o dítě by se vždy měly snažit zapojit vaši rodinu do rozhodování o péči o vás. Pokud vám to je příjemné, měli byste si zachovat trvalé a pravidelné vztahy se svou původní rodinou a vaše umístění by mělo být co nejbližší místu, kde vaše původní rodina žije.

Pamatujte si ale, že záleží na vás, jaký vztah chcete se svojí původní rodinou mít a jak často je chcete navštěvovat.

¹⁵ Adaptováno podle „FYI: Foster Youth Involved. Entering Foster Care. The FosterClub“. K dispozici on-line na adrese: http://www.fosterclub.com/files/Entering_Foster_Care_form.pdf

Jak dlouho budete v náhradní péči?

Váš pobyt v péči by nikdy neměl trvat déle, než je nutné, a měli byste mít možnost vrátit se do svojí rodiny hned, jak vaši rodiče nebo jiní členové vaší původní rodiny budou schopni převzít rodičovskou odpovědnost. Aby to bylo možné, máte právo na opakované přezkoumání vašeho umístění. To znamená, že čas od času bude prošetřena jak vaše situace, tak situace vaší rodiny, vždy s ohledem na váš názor a na to, co je pro vás nejlepší.

Služby péče o dítě by měly pravidelně hodnotit kvalitu péče, které se vám dostává, a pokud zjistí, že již nevyhovuje, máte právo na nové umístění do péče.¹⁶

¹⁶ Článek 25 (Úmluvy o právech dítěte) uvádí, že pokud jste v náhradní péči, máte právo na to, aby bylo prostředí této péče pravidelně kontrolováno, aby se zjistilo, zda je pro vás nejvhodnější

Neměli byste se bát říct, když vás někdo zneužívá.

Víte, jak to udělat?

- ▶ Pokud v péči zažijete zneužívání nebo zanedbávání, zavolejte svého sociálního pracovníka a řekněte mu to. Když se bojíte o svoji bezpečnost nebo zdraví, měli byste OKAMŽITĚ volat služby péče o dítě, policii nebo horkou linku pro děti, pokud existuje.
- ▶ Můžete to ohlásit (říct) i veřejnému ochránci práv¹⁷ a jiným nezávislým orgánům, které mají zaručit dodržování vašich práv. Je také užitečné mít kontakt s asociacemi, které se zaměřují konkrétně na ochranu práv dětí.

Když budete případy zneužívání a zanedbávání zapisovat, získají úřady jasnější představu o tom, co se stalo. Pokud je to možné, použijte kalendář nebo si vytvořte časovou osu pro zaznamenání takových případů. Ujistěte se, že máte k dispozici tato jména a telefonní čísla:

1. Kontakty pro naléhavé situace:

policie: .....

pohotovost: .....

zdravotní služby: .....

horká linka: .....

2. Sociální pracovník: .....

3. Nadřízený sociálního pracovníka: .....

4. Veřejný ochránce práv: .....

5. Další kontakty: .....

Jak bude chráněno vaše soukromí? Bude každý znát váš osobní příběh?

Ne! V celém období péče se musí respektovat vaše právo na soukromí.¹⁸ Vaše osobní pošta, e-maily, telefonické hovory a cokoli, co obsahuje informace o vás, musí zůstat důvěrné (tajné). Máte také právo na přístup k oficiálním informacím a souborům, které se týkají vašeho případu. Tyto informace, například důvody, proč jste v péči, se nesmí veřejně říkat – vaší škole, církevnímu centru nebo kterékoli osobě, která není odpovědná za péči o vás. Tím se má zajistit vaše ochrana proti jakékoli diskriminaci (znevýhodnění).

Budete v péči v bezpečí?

Vaše bezpečí je věcí všech! Všechna opatření v rámci péče musí zajistit ochranu a respektování vaší důstojnosti a bezpečí.¹⁹ Nikdo nemá právo vás uhdít, zesměšnit nebo vás jakkoli ponižovat. Váš pečovatel by vám neměl vyhrožovat nebo vás zstrašovat a měli byste být chráněni před sexuálním zneužíváním a vykořisťováním.

¹⁷ Podívejte se na internetu na adresu <http://crin.org/enoc/members/index.asp> kde zjistíte, jestli má vaše země veřejného ochránce práv pro děti.

¹⁸ **Článek 16** (Úmluva o právech dítěte) stanoví, že máte právo na soukromí.

¹⁹ **Článek 19** (Úmluva o právech dítěte) zdůrazňuje vaše právo na ochranu před fyzickým i duševním násilím a nedbalým zacházením. **Článek 37** Úmluvy říká, že vás nikdo nesmí trestat krutým či násilným způsobem.

Je hodně důvodů pro opuštění péče. Můžete se vrátit do své původní rodiny nebo se přestěhovat někam jinam. Tato kapitola se však zabývá případem, kdy dosáhnete věku pro **odchod z péče** a začnete žít nezávisle. Pracovníci v sociálních službách, váš sociální pracovník vás budou v náhradní péči podporovat, dokud nedosáhnete určitého věku. Tento věk určují vnitrostátní právní předpisy pro péči o děti a liší se podle dané země. Většina evropských států pokračuje v podpoře a pomoci mladým lidem v péči do okamžiku, než ukončí své vzdělání a získají stálý a uspokojivý příjem. V některých zemích mladí lidé dostávají po opuštění péče různé druhy podpory.

Jak se připravit na opuštění péče?

Opuštění péči znamená začít žít jako nezávislý dospělý. Je to konečný výsledek procesu, který začíná prvním dnem vašeho vstupu do péče. Během dětství a dospívání získáváte dovednosti, které vás připraví na nezávislý život. S tím, jak se bude blížit onen velký den, den, kdy skutečně odejdete z náhradní péče, tyto přípravy zesílí. Důležitým výchozím krokem je samozřejmě vzdělání. Ale vedle chození do školy existuje i mnoho dalších činností, které vás připraví na dospělý život: zapojit se do života společnosti a kulturního života jako je hraní her nebo hra na hudební nástroj, sportování a učení se každodenním dovednostem jako je starání se o své zdraví a hygienu, jídlo a hospodaření s kapesným. Příprava na opuštění péče je součástí vašeho individuálního plánu péče.

Co musíte při opuštění péče vědět?

Opuštění péče je někdy stresující a vy musíte vědět, jak tento stres zvládnout. Může to znamenat, že vyhledáte podporu u komunitní sítě, jako je centrum pro mládež, církevní středisko nebo jiné zařízení aktivit nebo služeb, na které se můžete obrátit. Taky byste měli vědět, komu v naléhavém případě zavolat, jak získat informace o dalším vzdělávání, o zaměstnání, ubytování a o tom, kde hledat zdravotní péči.

Můžete zůstat v kontaktu s lidmi, které jste znali během péče?

Zůstat v kontaktu s pečovateli, sociálními pracovníky a všemi dětmi a mladými lidmi, se kterými jste se během péče seznámili, je hodně důležité. Nic vás k tomu nenutí, ale máte právo zůstat v kontaktu s lidmi, kteří jsou pro vás důležití.

Můžete mluvit do plánování svého odchodu z péče?

Měli byste mít možnost vyjádřit se k jakémukoli rozhodnutí, které ovlivňuje váš život. Výjimkou není ani pobyt v péči a organizace odchodu z péče a následný život. Způsob opuštění péče je důležitou součástí vašeho individuálního plánu péče, který by měl brát ohled na vaše potřeby a silné stránky, stejně jako na vaše názory a upřednostnění některých možností.

Jakou podporu můžete očekávat, až dosáhnete věku pro odchod z péče?

I když dosáhnete věku pro odchod z péče, stále máte právo na podporu. Místní orgány i organizace, které zajišťují péči, by vám měly pomoci s náklady na vzdělání, ubytování, s nalezením zaměstnání atd. Měli byste mít přístup k následným službám, které mohou zajišťovat poradenství, přípravu v oblasti dovedností pro nezávislý život, komunitní zdroje, výjimky z placení školného na vysoké škole a různé formy finanční pomoci. V ideálním případě byste měli mít kontaktní osobu, která vám pomůže zorganizovat si život a získat přístup ke všem existujícím zdrojům a službám.

Navrhněte si plán pro dobu po opuštění péče!

Společně se svým pečovatelem a sociálním pracovníkem můžete pracovat na „plánu pro dobu po opuštění péče“.

Ten by měl obsahovat:

- cíle v oblasti vzdělávání;
- cíle v oblasti zaměstnání;
- potřeby v oblasti fyzického a duševního zdraví;
- potřeby v oblasti dopravy;
- plán bydlení s náhradním plánem, pokud první možnost nevyjde;
- návod, jak vytvořit a používat rozpočet;
- osobní identifikační údaje včetně fotografie a školní dokumentace.

Abyste si výše uvedené cíle ujasnili, zkuste odpovědět na tyto otázky:

1. Jaké mám možnosti - v jakém vzdělávání nebo v jaké odborné přípravě můžu pokračovat?
.....
2. Jaké mám možnosti najít si bydlení, které si budu moct dovolit?
.....
3. Kdo mi může pomoci při hledání zaměstnání? Kde si můžu zvýšit kvalifikaci a lépe se připravit na zaměstnání?
.....
4. Existuje v obci centrum pro mládež nebo místo, kde můžou mladí lidé hledat informace, které potřebují?
.....
5. Kde může získat informace o zdravotní péči (včetně sexuální výchovy) a zjistit něco o přístupu ke zdravotním službám?
.....
6. Když budu mít otázky nebo budu potřebovat pomoc, na koho se můžu obrátit?
.....

Promluvte si se svým sociálním pracovníkem a pečovatelem a sepište si jména agentur a organizací, adresy, telefonní čísla a jména kontaktních osob, na které se můžete obrátit.

Jaká je role vaší původní rodiny při vašem odchodu z péče?

Vaši rodiče a příbuzní vám mohou při opuštění péče pomoci. Pokud chcete, můžete určit rodinné příslušníky (kteří ve vašem životě představovali pozitivní modely rolí), se kterými chcete zůstat v kontaktu. Odborníci s nimi pak můžou probrat, jak by vám mohli nejlépe pomoci při přechodu do nezávislého života. Vaše původní rodina by měla být informována o procesu, který na péči navazuje, a měla by mít příležitost se zapojit spolu s vámi, vašimi pečovateli a vaším sociálním pracovníkem.

Oslavte to!

Den vašeho odchodu z péče znamená začátek vašeho nového života. Pokud to chcete oslavit večírkem nebo jinou akcí, měla by vám být při organizaci této zvláštní příležitosti poskytnuta pomoc.

Máte právo podílet se na všech rozhodnutích, která se budou přijímat během vašeho pobytu v náhradní péči.²⁰ Je důležité, aby lidé, kteří se toho zúčastní, velmi pečlivě naslouchali vašim názorům a aby rozhodnutí, která přijmou, brala ohled na vaše názory a připomínky. Nakonec vy jste přece odborník na svůj vlastní život a nikdo o něm neví tolik, co vy. Tato kapitola vás vyzývá k přemýšlení o tom, jak můžete uplatnit své právo na účast při rozhodování o průběhu péče.

Ptají se vás, když se rozhoduje o vašem životě v péči?

Lidé, kteří plánují péči, by se měli ptát na váš názor a měli by se usilovně snažit pochopit vaše obavy a přání. Někdy rozhodnou dospělí v rozporu s vaším názorem. Pokud se to stane, měli by vám vysvětlit, jaké důvody k takovému rozhodnutí měli. Vaš tým lidí, který plánuje péči, by měl mít odborné vzdělání k tomu, aby vaši účast povzbuzoval a oceňoval.

Informují vás správně (říkají vám) o důležitých krocích, kterými budete procházet v náhradní péči?

Měli byste mít správné informace o těchto věcech:

- ▶ místo, kde budete v péči;
- ▶ jak se tam žije;
- ▶ možnost návratu do vaší původní rodiny;
- ▶ jak opustit péči.

O těchto věcech máte být informováni předem a informace mají být přesné a mají se vysvětlovat tak, aby to pro vás bylo pochopitelné

20 Článek 12 (Úmluvy o právech dítěte) uvádí, že máte právo vyjádřit svůj názor, jestliže dospělí přijímají rozhodnutí, které vás ovlivní, a že by váš názor měl být brán v úvahu.

Účastníte se přípravy svého individuálního plánu péče?

Když jste dost staří a vyspělí, měli byste se přímo účastnit přípravy svého individuálního plánu péče. Tento plán je nutné opakovaně aktualizovat (přizpůsobovat novým okolnostem) a tyto aktualizace by se s vámi měly probírat.

Měli jste možnost podílet se na rozhodování?

Organizace, která péči zajišťuje, vám musí umožnit účastnit se rozhodování. Můžete to probírat (diskutovat) s vaším pečovatelem, s vaším sociálním pracovníkem, službami péče o dítě nebo i na větších setkáních s jinými dětmi a mladými lidmi. Je hodně důležité, aby příležitosti, kde budete moci vyjádřit svůj názor, vyhovovaly vašemu věku, vyspělosti a schopnostem. Pokud máte zvláštní potřeby, je třeba k nim při organizaci vaší účasti přihlédnout.

Co by měl váš pečovatel vědět a dělat, aby vás podpořil při rozhodování?

Pečovatelé by vám měli říct o vašem právu říct svůj názor, který vyslechnou. Měli by být motivováni a školeni k tomu, aby vám naslouchali, aby chápali vaše názory a obavy a aby na ně brali ohled při rozhodování. Měli by vám pomoci k co nejaktivnější účasti, která je ve vašem věku možná.

Co se stane, když nebudou vaše práva respektovat?

Pokud nebudou vaše práva respektována, můžete si stěžovat u nestranného a nezávislého orgánu. Tím může být veřejný ochránce práv dětí,²¹ někdo ze služeb péče o dítě, nezávislá celostátní, regionální nebo místní agentura. Než stížnost podáte, měli byste mít všechny informace o svých právech a různých postupech podávání stížnosti, které máte k dispozici. Ty vám mají být vysvětleny srozumitelným způsobem. Postup má být co nejjednodušší.

---

²¹ Viz pozn. 17

Řekl jsem, že nechci, aby ses scházela se svojí tetou.
Teď máš nový život!

Ale ona je moje teta a má mě ráda.
Pro mě je důležité se s ní vídat. Tolik
pro mě znamená! A sociální pracovník
říkal, že je pro mě bezpečné se s ní setkat.

Ne, o tom
nebudeme
diskutovat! Nikam
nepůjdeš!

To je tak nespravedlivé. Dobře, zavolám sociálnímu
pracovníkovi, řekne ti, že mám pravdu.

Jsem mimo
kancelář, ale po
signálu zanechte
vzkaz...

CRRR

Haló, tady
Veronika, volám,
protože mám takový
problém se svojí
pěstounskou rodinou.
Nerespektují má
práva! Můžete mi
co nejdříve zavolat?
Děkuji.

Po několika dnech

Nechala jsem
několik vzkazů,
a nikdo se mi
neozval. Pokaždé
mi říknou, že zavolá
zpátky, ale on to
neudělá. Mohlo by
to vypadat, že se
o má práva nikdo
nestará, ale já to tak
nenechám!

Haló, volám vám, protože mám problém nejen se svou
pěstounskou rodinou, ale i se svým sociálním pracovníkem.
Jsem zoufalá a nikdo mi nechce pomoci.

To jsi na správném místě.
Pověz mi všechno, co se stalo.

O měsíc později

Karle, jdu do kina
s tetou.

No, tak dobrá, ale
nebuď pryč moc
dlouho, ano?

Glosář

Co znamená, když se řekne...?

► Náhradní péče

Jedná se o péči poskytovanou dětem a mladým lidem, kteří nemají k dispozici péči rodičů. Náhradní péče je uspořádání dohodnuté nebo nařízené správním nebo soudním orgánem. Termín "náhradní péče" znamená, že i když dítě nežije v péči rodičů, mělo by mít i nadále "domov", přičemž se může jednat o pěstounskou rodinu, dětský domov nebo jiný typ zařízení, které dítěti poskytuje stabilitu, bezpečnost a podporu.

► Nejlepší zájmy dítěte

Dospělí by měli činit to, co je v nejlepším zájmu dětí. Měli by činit rozhodnutí, která budou mít co největší pozitivní dopad na rozvoj dětí a mládeže.

► Orgány sociálně právní ochrany dětí

Jedná se o místní státní organizace, které se starají mj. o děti v náhradní péči. Tyto organizace zajišťují, aby každé dítě, které náhradní péči potřebuje, dostalo takovou vhodnou péči, ve které bude mít zajištěno pohodlné a bezpečné podmínky k životu. Orgány sociální péče provádí pravidelné kontroly, které ověřují, že tyto podmínky jsou respektovány. Orgány sociální péče usilují o co nejlepší podmínky pro děti a mládež v náhradní péči. Podílejí se na rozhodnutí o tom, kdy se mohou děti vrátit do původní rodiny.

► Přezkoumání péče

Jedná se o pravidelné přezkoumání plánu individuální péče. Dítě nebo mladý člověk, pečovatel a další odborníci se sejdou a diskutují o rozhodnutích a možnostech, jako je například možnost reintegrace do původní rodiny, potřeba změn ve stávajícím způsobu uspořádání péče, výběr školy atd.

► Pečovatelé

Jedná se o dospělé osoby, které poskytují péči dětem. Pečovatelem může být biologický rodič nebo se v případě náhradní péče může jednat o speciálně vyškoleného dospělého, jehož práce probíhá pod dohledem a s podporou dalších odborníků v oblasti péče. V průběhu období, kdy je dítě v náhradní péči, by se měla osoba pečovatele o dítě měnit co nejméně.

► Tým pro plánování péče

Do týmu patří sociální pracovník, členové původní rodiny, pečovatelé z náhradní péče a další dospělí odborníci, kteří se podílejí na rozhodování o formální péči o dítě nebo mladého člověka. Tento tým by měl spolupracovat s dítětem či mladým člověkem v náhradní péči ve věcech veškerého rozhodování o péči.

► Organizace poskytující péči

Jedná se o organizaci, která poskytuje náhradní péči a dohlíží na kvalitu a fungování uspořádání péče. Může se jednat o vládní, náboženskou nebo nevládní organizaci, která poskytuje náhradní péči rodinného typu nebo typu dětského domova.

► Dítě

Dítě je definováno jako osoba ve věku do 18 let. Děti ve věku nad 12 let je možné označovat jako "dospívající" nebo "mládež". Organizace spojených národů označuje pojmem mládež osoby ve věku 15 až 24 let.

► Děti bez rodičovské péče

Jedná se o děti, které z nějakého důvodu nežijí se svými rodiči.

► Úmluva

Úmluva je právně závazná dohoda mezi zeměmi. Úmluvy jsou někdy nazývány konvencemi, pakty nebo mezinárodními smlouvami.

► Rada Evropy

Rada Evropy je mezinárodní organizace založená v roce 1949, která má nyní 47 členských zemí. Její role spočívá v podpoře lidských práv, demokracie a právního řádu. Rada stanovuje společné demokratické zásady založené na Evropské úmluvě o lidských právech a na dalších úmlouvách a doporučeních k ochraně osob, mezi

něž samozřejmě patří i 150 miliónů evropských dětí.

► Původní rodina

Rodina dítěte, tedy jeho rodiče, sourozenci, prarodiče a další příbuzní.

► Péče rodinného typu

Náhradní péče poskytovaná v rodinném prostředí. Nejběžnější formy péče rodinného typu v Evropě jsou:

► péče v širší rodině - uspořádání, kdy dítě

žije v širší rodině nebo u rodinných přátel, se kterými si dříve vytvořilo úzký vztah.

► pěstounská péče - uspořádání, kdy

je dítě umístěno kompetentním orgánem do jiné rodiny, než je jeho původní rodina. Pěstounské rodiny se vybírají na základě jejich kvalifikace a jsou pod dohledem tak, aby bylo zajištěno, že poskytují co nejlepší možnou péči.

► Lidská práva

Jedná se práva, která mají všichni lidé, včetně dětí, jednoduše proto, že jsou lidskými bytostmi, a to bez ohledu na jejich schopnosti, státní příslušnost, etnický původ, pohlaví, jazyk, národnost, rasu nebo sexuální orientaci.

► Plán individuální péče

Tento plán vytváří dítě v náhradní péči ve spolupráci s týmem pro plánování péče. Je vytvořen tak, aby splňoval specifické potřeby dítěte a aby zohled-

nil jeho individuální schopnosti a aspirace. Plán určuje, kdo je odpovědný za emoční, kognitivní, fyzický a sociální rozvoj dítěte, a je pravidelně vyhodnocován v procesu, který se nazývá přezkoumání péče.

► **Odchod z péče**

Proces, který pomáhá mladým lidem v bezproblémovém přechodu z náhradní péče do samostatného života. Zahrnuje vzdělání, školení a nácvik životních dovedností v průběhu péče a "služby následné péče", které mladým lidem pomáhají i poté, co začnou samostatně žít. Tyto služby mohou zahrnovat: poradenství, nácvik dovedností potřebných pro samostatný život po odchodu z náhradní péče, využití komunitních zdrojů, prominutí školného a různé formy finanční pomoci.

► **Ombudsman**

Ombudsman je osoba jmenovaná vládou, která zajišťuje respektování lidských práv ze strany státních a soukromých organizací a jednotlivců. Ombudsman musí mít dobrou znalost dětských práv. Pokud si děti nebo mládež stěžují na porušování svých práv, je úkolem ombudsmana, aby inicioval vyšetřování a navrhl řešení. Některé země mají speciálního ombudsmana pro děti a mládež. Ombudsmani pro děti působící v Evropě vytvořili Evropskou síť ombudsmanů pro děti:

<http://crin.org/enoc/members/index.asp>

► **Standardy kvality péče**

Jedná se o standardy, které zaručují adekvátní úroveň péče. Standardy kvality musí být stanoveny pro všechna uspořádání péče a musí být splněny ve všech oblastech péče, jako jsou: přijímání do péče, proces plánování, následná péče, postupy ochrany dítěte atd. Jedním příkladem takových standardů kvality péče o děti jsou standardy Quality4Children (Q4C).

► **Péče v dětských domovech**

Jedná se o formu nerodinné náhradní péče, kdy je péče poskytována v menší nebo větší skupině placenými profesionály, kteří pracují na směny. Pokud pečovatelské zařízení pečuje o velký počet dětí, který může dosahovat až počtu 300, nazývá se taková péče péčí institucionální. Podmínky a kvalita péče, kterou poskytuje tento model, znamenají, že pro děti v těchto zařízeních je obtížné uplatňovat jejich práva. Mnoho zemí v Evropě nahrazuje takové instituce modely péče rodinného typu v procesu, který je znám jako "deinstitucionalizace".

► **Dětské vesničky SOS** představují model péče rodinného typu o děti, které přišly o rodičovskou péči, a zde mohou vyrůstat v starostlivém rodinném prostředí. Pečovatel ve vesničce SOS je hlavou SOS rodiny a je přímo odpovědný za péči o dítě a jeho rozvoj.

► **Úmluva OSN o právech dítěte**

Jedná se o mezinárodně dohodnutou soustavu norem a povinností k ochraně a podpoře práv všech osob ve věku do 18 let. Tato práva mají zajistit, aby děti vyrůstaly v co nejlepších podmínkách – aby se vyvíjely a učily v bezpečném prostředí, aby měly přístup k dobré zdravotní péči a aby se plně podílely na rodinném, kulturním a společenském životě.

► **Mládež opouštějící náhradní péči z důvodu věku (mládež opouštějící náhradní péči)**

Jedná se o mladé lidi, kteří odcházejí z péče z důvodu dosažení věku, kdy již v rámci systému poskytované péče nemají nárok na zvláštní ochranu a pomoc.

Zjisti si více informací a angažuj se!

Program Rady Evropy "**Budujeme Evropu pro děti a s dětmi**" byl vytvořen k tomu, aby podporoval lidská práva dětí a aby děti chránil před všemi formami násilí. Tým, který má program na starost, se zabývá takovými tématy, jako je násilí doma a ve škole, vzdělávání v oblasti lidských práv, děti a Internet a děti a justiční systém. Program zohledňuje specifická práva a potřeby dětí bez rodičovské péče, zvláště pak v kontextu přístupu ke vzdělání, sociálním, zdravotním a právním službám, a práva na spolurozhodování. Více informací o sjezdech, schůzích a publikacích je k dispozici na dále uvedené webové adrese, kde si můžete rovněž zahrát online hru "Wild Web Woods"

► www.coe.int/children

Dětské vesničky SOS jsou nevládní a nekonfesní organizace se zaměřením na děti, které poskytují přímé služby v oblasti péče, vzdělávání a zdravotní péče o děti ohrožené ztrátou rodičovské péče nebo o děti, které již o rodičovskou péči přišly. Organizace také buduje kapacity pro pečovatele, jejich rodiny a komunity, které poskytují adekvátní péči. Dětské vesničky SOS také hájí práva dětí bez rodičovské péče. Organizace byla založena v roce 1949, působí nyní ve 130 zemích a řídí se duchem Úmluvy OSN o právech dítěte.

► www.sos-childrensvillages.org

Standardy kvality **Quality4Children (Q4C) Standards** jsou souborem 18 standardů kvality pro náhradní péči o děti v Evropě. Proces vzniku Q4C byl založen "vyprávění příběhů", což je vysoce efektivní metoda výzkumu, do kterého bylo zahrnuto téměř 500 lidí z 32 zemí, včetně dětí, mládeže, původních rodin, pečovatelů, sociálních pracovníků a dalších zainteresovaných osob. Standardy Quality4Children byly zavedeny v červnu 2007 v Evropském parlamentu třemi iniciujícími organizacemi: Dětskými vesničkami SOS, Mezinárodní organizací pro pěstounskou péči (International Foster Care Organisation = IFCO) a federací Fédération Internationale des Communautés Educatives (FICE). Od té doby tyto tři organizace podporují implementaci těchto standardů do národních politik a do pečovatelské praxe. Děti a mládež, stejně jako jejich pečovatelé, jsou podporováni v tom, aby se se standardy Q4C seznámili a aby je využívali v rámci svého systému péče.

► www.quality4children.info

Power4Youth je komunita mládeže, která žije (nebo v minulosti žila) v náhradní péči. Tito mladí lidé mají zájem o výměnu názorů s ostatními, sdílí mezi sebou své zkušenosti, vytvářejí přátelství, podílejí se na implementaci standardů Q4C a hledají podporu mezi svými vrstevníky. Každé dítě nebo mladý člověk ve věku do 28 let, který má zkušenost s náhradní péčí, se může stát členem komunity P4Y. Kromě trvale probíhající virtuální výměny informací organizuje komunita P4Y také osobní setkání svých členů, na kterých hovoří o tématech, která jsou pro děti a mládež se zkušeností života v náhradní péči zajímavá. Předkládají také návrhy na zlepšení kvality péče a za tyto návrhy lobují na národní a mezinárodní úrovni. .

► www.power4youth.eu

Užitečné odkazy

▶ Úmluva OSN o právech dítěte

▶ Úplný text úmluvy:

www2.ohchr.org/english/law/crc.htm

▶ Verze srozumitelná pro děti:

www.unicef.org/voy/media/rights_leaflet.pdf

▶ Pro text ve vašem jazyce navštivte:

www.unicef.org/voy/explore/rights/explore_2781.html

▶ Doporučení Rady Evropy Rec(2005)5 k právům dětí žijících v dětských domovech

www.coe.int/familypolicy

(zvolte "children in residential institutions"; doporučení lze najít v češtině, francouzštině, islandštině, angličtině, ruštině, řečtině, polštině, estonštině a srbštině)

▶ Jednotka Rady Evropy pro dětská práva a rodinnou politiku

www.coe.int/familypolicy

▶ Práce Rady Evropy na téma děti v institucích

www.coe.int/familypolicy

(zvolte "children in residential institutions")

▶ Program Rady Evropy "Budujeme Evropu pro děti a s dětmi"

www.coe.int/children

▶ Standardy kvality Quality4Children (Q4C)

www.quality4children.info

▶ 26 jazykových verzí:

www.quality4children.info/content/cms,id,89,nodeid,31,_country,at,_language,en.html

▶ Power4Youth

www.power4youth.eu

▶ Pokyny OSN (UN Guidelines)

www.crin.org/docs/DRAFT_UN_Guidelines.pdf

▶ Evropská síť ombudsmanů pro děti

<http://crin.org/enoc/members/index.asp>

▶ Dětské vesničky: SOS Children's Villages International

www.sos-childrensvillages.org

▶ Mezinárodní organizace pro pěstounskou péči (IFCO)

www.ifco.info/

▶ Mezinárodní federace vzdělávacích komunit (FICE)

www.fice-inter.org/

▶ Program Evropské unie "Youth in action"

www.salto-youth.net/about/

▶ ChildOnEurope: Evropská síť národních institucí, které se zabývají dětskou problematikou

www.childoneurope.org

▶ CRIN: Informační síť o dětských právech

www.crin.org

▶ Better Care Network

<http://crin.org/bcn/>

▶ Unicef: dětský fond OSN

www.unicef.org

▶ Voices of Youth

www.unicef.org/voy/explore/rights/explore_155.html

www.unicef.org/protection/files/Parental_Care.pdf

Poznámky

Děti a mladí lidé v náhradní péči

Objevte svá práva!

Budu se moct vídat se svojí původní rodinou, až budu v náhradní péči? Co když je nebudu chtít vidět? Co když mě budou v náhradní péči zneužívat a zanedbávat? Na koho se můžu obrátit, když budu mít problémy se svým sociálním pracovníkem? Můžu mluvit do procesu své vlastní náhradní péče?

Příručka Děti a mladí lidé v náhradní péči – Objevte svá práva! je brožura, která je přístupná pro děti a je určena právě dětem a mladým lidem v náhradní péči. Odpovídá nejen na výše uvedené otázky - pomocí kreslených příběhů, vyprávění a textů s informacemi se děti a mladí lidé v náhradní péči mohou dozvědět o svých právech, která vymezuje Úmluva o právech dítěte Organizace spojených národů, doporučení Rady Evropy o právech dětí žijících v institucích ústavní péče a standardy Quality4Children pro péči o děti mimo domov v Evropě. Z příručky můžeme zjistit, jak uplatňovat svá práva a převzít aktivní roli v procesu vlastní náhradní péče, včetně toho, jak tuto péči zlepšit.

Příručku Děti a mladí lidé v náhradní péči – Objevte svá práva! lze stáhnout z adresy www.coe.int/children, z internetové stránky programu Rady Evropy „Budování Evropy pro děti a s dětmi“.

www.coe.int/children

Rada Evropy má 47 členských států a zahrnuje téměř celý evropský kontinent. Rada Evropy byla založena v roce 1949 a snaží se rozvíjet společné demokratické a právní zásady založené na Evropské úmluvě o lidských právech a jiných referenčních textech na ochranu jednotlivců včetně dětí.